

Socijalizem v luči zdravega razuma.

(Dalje.)

7. Družina in država.

Socijalizem uči:

1. Država obstoji iz posameznih ljudi, iz posameznih človeških bitij.

2. Ta država je popolnoma neodvisna od Boga, ni podložna božji autoriteti, božji oblasti.

3. Država ne potrebuje in ne sme imeti nobenega vladarja, nobenega monarha, nobene "kronane glave"; v državi sme biti le "družbin upravitelj", poslovodja, delovodja, brez vsake autoritete, brez vsake oblasti. Bebel je zaklical 3. Februarja leta 1893 v nemškem državnem zboru: "Mi smo proti vsaki autoriteti, proti nebeški in proti zemeljski."

4. Država ima neomejeno pravico do vseh produktivnih sredstev. Tako hočejo socijalisti Schäffle, Hitze, Wagner in razne "platforme" in programi ameriških socijalistov, kakor smo jih že večkrat navajali.

5. Država ima popolno in neomejeno oblast nad posameznimi ljudmi in rodbinami, nad zakonom in nad vzgojo otrok. To zahtevajo na pr. Engels, Liebknecht, Bebel.

To je pet nauk socijalističnih o državi kakor je pet prstov na roki.

Zdaj pa prerešetajmo ta kos socijalističnega evangelja pri luči zdravega slovenskega domačega razuma in videli bomo, da nam že sajasta leščerba, v katerej že pojema brleča lučica, kaže gorostasne zmotne in protislovja tega evangelja, o katerem trdijo sodrugi, da je nezmotljiv.

K točki 1. Zmota in krivi nauk je, da obstoji država iz posameznih ljudi. Posamezni ljudje, ki niso med seboj zvezani z družinskimi in sorodniškimi vezmi, ne morejo nikdar tvoriti države, ki bi imela vsaj za nekaj časa obstanek. Mi si ne moremo misliti države samih možkih ali samih žensk, ali neomženih žensk in neoženjenih možkih. To bi bil nesmisel in je po obstoječih naravnih postavah sploh nemogoče. Mi lahko govorimo o čredi, ki obstoji iz samih ovc, govorimo o snopu, v katerem so samo pšenični klasi, toda mi ne moremo reči: "To je sadovnik, sadni vrt, ki obstoji iz samih jabelk," ampak: to je sadovnik samih jablan, sadnih dreves, ki rodijo jabelka.

Država torej ne obstoji iz posameznih ljudi, iz posameznih človeških individuov se reče učeno, ampak država, ki hoče imeti trajni obstanek, obstoji iz rodbin, iz družin; iz ljudi, ki so med seboj zvezani po krvni zvezi. Le rodbina s svojim potomstvom garantira državi obstanek in razvoj.

Družina ali rodbina je bila prej kakor država in ima torej pravico do obstoja v državi.

Že Aristotel, ta največji poganski modroslovec, ki gotovo ni bil nikak "zagrižen" frančiškan ali celo jezuit, uči o državi: "Država je družba rodbin in občin za srečno in krepostno življenje."

Bog je ustvaril človeka z združno natoro in ta natora ga vodi do tega, da sklepa rodbine, občine in državo.

Posvečena zakonska ljubezen med krščanskim možem in ženo, ki se ukrepi po ljubezni, spoštovanju in hvaležnosti, dotrok do starišev in ki vklepa v sebi ljubezen do doma in naroda, taka zakonska zveza tvori srečno rodbino in take rodbine skupaj tvorijo državo, in blagor državi, ki sloni na takih rodbinah, kakor smo jo ravnokar opisali!

Socijalizem pa hoče ta temelj-rodbino razbiti, razrušiti, ker hoče takoj pri rojstvu vzeti otroke starišem, ker priporoča in odobrava ločitev zakona, ker noče priznati jednot, iz katerih obstoji država, ker zametuje rodbino.

Socijalizem hoče sezidati novo, modernjšo, boljšo državo kakor so zdaj, a začne podirati že pri temelju, pri rodbini.

Glavna dolžnost in naloga države je, da skrbi za splošno, javno in časno blagostanje rodbin ali družin. Dobrobit posameznega človeka je izven njenega delokroga. Vsak posamezen človek mora biti prost v izbiranju svojega poklica, prost v svojem zasebnem življenju, ima svojo glavo in prosto voljo, s katero naj dela po svojih močeh v svojo korist in v korist države.

Za otroke, ki še ne morejo sami za se skrbeti in misliti, storijo to stariši.

Kdor bi hotel te pravice omejiti ali odpraviti, bi posegel v najsvetejše pravice rodbine in posameznika, bil bi tiran, ki hoče vsakogar zaslužniti.

In tak tiran bi rad bil socijalizem!

Država mora skrbeti za splošno blagostanje, smo rekli. Varovati mora rodbine proti naravnim silam, povodnji, ognju, viharjem.

Rodbina potrebuje umstvenega napredka: država mora staviti šole, mora skrbeti za izobrazbo.

Država mora skrbeti za dobra prometna sredstva, za železnice, parobrode, pošto, telefon, telegraf; ali preskrbi to vse sama ali pa nadzira privatna podjetja, to je odvisno od okolnosti. Vselej in povsod ji mora biti na skrbi javno, občno blagostanje vseh državljanov brez razločka na razne stanove.

V privatne zadeve, v družinsko življenje pa nima pravice posegati, tam se njena oblast konča.

K točki 2. Socijalisti pravijo, da je država popolnoma neodvisna od Boga. To pa nikakor ni res.

Naravni zakon, natorna postava nas uči, da je državna oblast posredno od Boga. V tem nas potrdi tudi sveto pismo, ki je najmanj toliko verodostojno kakor "Proletarec" ali Kristan.

Človeška natora sili človeka v državo; ker je pa država nemogoča brez oblasti, zato ga sili tudi k temu, da priznava neko državno oblast. Bog je ustvaril tako natoro; zato izvira tudi načelo, da mora biti v državi oblast, posredno od Boga. Kdo pa naj ima to oblast, ni določeno. Ljudje, ki sklepajo in tvorijo državo, imajo tudi pravico, da si postavijo primerno oblast. To je v njih natori. In ker je v njih natori, zato je to posredno božja naredba. Kakšno pa imajo, to je njihova stvar. Ali si zvolijo kralja ali cesarja ali ljudovlado, ali kaj drugega, to je postransko.

Po teh načelih se zlagata svoboda in pravo ljudstva s tistim vzvišenim značajem vladarske oblasti, katero izraža sv. Pavel v besedah: "Vsak človek bodi podložen višjim oblastem: saj ni oblasti razun od Boga; kar jih pa je, so povstavljenе od Boga."

Ali kakor je rekel Kristus Pilatu: "Ne imel bi oblasti nad menoj, ako bi ti ne bila dana od zgoraj." (To je: od Boga.)

Ljudstvo izvoli predsednika državi. Ljudstvo mu da oblast, da vlada in zapoveduje tistemu ljudstvu, ki ga je izvolilo in postavilo za zapovednika. Predsednik ali guverner ima oblast in moč človeka

Maj, 1915.

obsoditi na smrt. Od koga ima to oblast? Rekli boste: od ljudstva, ki ga je izvolilo. Toda posamezni volilci nimajo te pravice koga obsoditi na smrt. In nikdo ne more tega drugemu dati, česar sam nima. A ker je Bog dal tako naravo človeku, ki stremlje po združenju, po ustanovitvi države, skupnosti, in ker mora v vsaki večji družbi vladati red, je iz tega razvidno, da je Bog hotel, naj si ljudstvo postavi vladarja, sodnika, ki naj sporazumno z ljudstvom skrbi za javno varnost in napredek. **Zato ima vladar oblast po ljudstvu od Boga.**

Zakaj torej zanikajo socialisti od Boga ustanovljeni red v državah? Zakaj trdijo, da je država popolnoma neodvisna od Boga? Ali veste zakaj? **Zato ker sploh Boga tajijo, ker so popolni brezverci, ker ne verujejo sicer v Boga, a sramotijo ga vsak dan v svojih listih v izobražbo in za poboljšek svojim zapeljanim revam.**

K točki 3. Imenitna je tretja točka tega evangelja. Človek bi mislil, da trezno misleči ljudje ne morejo zagrešiti take kolobocije. Toda ravno to nam jasno kaže, kako se vse vrti v socialističnih glavah. Poslušajte:

"Nočemo cesarja mi hočemo upravitelja!

Ne maramo kralja, mi zahtevamo poslovodjo!

Kraljem in cesarjem vzamemo žezlo in ga potisnemo v roke "upravitelju."

Ne pripoznamo prezidenta, mi bi radi le delovodjo!

(Razloček je le ta: Kjer je zdaj eden kralj, bo potem najmanj 100 "upraviteljev.")

Temu upravitelju ne bomo dali nobene oblasti, nobene autoritete, in vendar bomo zahtevali od njega, da bo z močno roko vzdrževal javni red, da bo kaznoval neposlušneže in srboriteže, da bo obsodil na vislice morilce in v dosmrtno ječo vse velike hudodelnike, to vse bo moral storiti brez vsake moči in autoritete, katere mu ne bomo nikdar pripoznali, saj ne bo nič več, nič višji, ko mi vsi, saj je naš cilj, da izjednačimo vse neenakosti med ljudmi,

saj mi zahtevamo državo, kjer ne bo gospodov ne hlapcev, ampak samo enakopravni, enakoveljavni rudeči sodrugi!"

O, ko bi človek mogel pogledati vsaj za trenotek v tako kolobocijsko z zamotanimi štrenami prepleteno glavo!

Vladarja nočejo, poslovodjo pa! Ali ni to vse eno? Ali je na imenu kaj ležeče? Ali ni predsednik Z. D. tudi nekak poslovodja države? Ali mu da ime moč? Imenujte svojega vladarja "upravitelja" ali "popokatepetel", to je čisto vseeno. Glavno je, da sami priznate, da brez vladarja ne morete izhajati.

Pa kako naj vlada, če mu ne daste nobene oblasti? Kako naj koga kaznuje, če nima trohice več oblasti kakor vsi podložni?

To je ravno tako, kakor če bi Peter siloma vzel Janezu ves denar do zadnjega centa, potem bi ga pa vlekel v hotel, kjer bi imenitno jedel in pil, potem bi pa zahteval: "Janez, plačaj zdaj ti celi račun!" Ali kakor pravi slovenski pregovor: "Mačka zavezati v vrečo, potem ga pa vun klicati."

Poslušajmo protislovja njih generalov!

Liebkecht govori: "Mi nočemo države z vladarjevo oblastjo, ampak tak državni ali družabni red, kjer ne bo gospodov ne hlapcev, kjer bo bratska zadruga svobodnih ljudi." Ko so ga pa vprašali: "Ali ne bo taka socialistična družba ali zadruga za las podobna državi," je odgovoril: "To je prazno dlakocepljenje."

Bebel pa je rekel v državnem zboru 3. Februarja 1893: "Mi sploh ne maramo nobene države prihodnosti."

Enkrat imenujejo svoje skrupucalo "državo", drugič "družbo", tretjič "zadrugo" i. t. d.

Socialist Köhler trdi, da bodo boljša mesta dobili le sposobni in preiskušeni, to da Bebel temu oporeka, češ da za mesto uradnikov v bodoči državi ne bo treba nobene posebne sposobnosti ali skušnje.

Koliko besed, toliko protislovja! In taki ljudje hočejo svet zboljšati!

Zmešane pojme in trikrat bolj zmešane glave imajo nadalje o patriotizmu ali domoljubju in narodnosti.

Evropejski socijalisti so z malimi izjemami vsi navdušeni patrioti (seveda popolnoma proti socijalističnemu nauku, ki uči internacijalo; toda socijalist ni zdrav, ako vsak dan parkrat ne prelomi svojega evangelja), prelivajo kri za cesarje in kralje, da, ker vladarji tako hočejo, streljajo socijalisti drug drugega, vse na komando tistih kronanih glav, katere zmerjajo tu v Ameriki, ker so na varnem.

Amerikanski socijalisti pa so strašno internacijonalni in revolucijonarni, seveda, dokler jim to kaj nese, in se nimajo ničesar bati. Tako je pisal socijalistični list “New-York Call” dne 10. Febr. 1912: “Dol z ameriansko zastavo, kvišku rudečo zastavo!” In socijalist Haywood se je izjavil: “Mi socijalisti smo se zapri-segli proti vladi Združenih Držav!”

Socijalisti torej sami ne vedo, kaj hočejo. Njihova teorija je tako nejasna in meglena, tako nepraktična in nemogočna, da se Bogu smili! Pri vsakem koraku zadeneš na nepremostljiva protislovja in oporekanja.

In taki megleni brozgi se naj na tisoče milijonov ljudi zaupa, ji naj izroči svoj časni in večni blagor?

Dokler bode človek hodil po dveh nogah, se to ne bo zgodilo!

K točki 4. Država ima neomejeno pra-

vico do vseh produktivnih sredstev. To je velika neresnica in bi bila vnebovpijoča krivica! To bi se reklo državljanem oropati njih pravice, namesto čuvati jih, kar je države dolžnost. Država ima pač pravico nadziranja, nima pa pravice vzeti premoženja in to še celo brez odškodnine.

Le kadar se gre za občni, javni dobrobit, za izboljšanje prometa ali za javno varnost, sploh za korist, ki služi celokupnosti, ima država pravico, da se polasti zemlje ali česar drugega, toda le proti odškodnini. Oropati pa ne sme država nikdar svojih podanikov.

Na pr.: Država hoče izpeljati ceste, ulice, vodovod, hoče graditi železnice, javna poslopja, pošto, sodnije. Država ima pravico zahtevati od podanikov potreben prostor, toda ne sme ga vzeti brez odškodnine.

Država vobče pa ima dolžnost in pravico nadzirati in čuvati zasebno premoženje svojih podanikov, da more eveteti napredek in blagostanje v deželi, in da ne ovira osebnih svobod posameznikov.

Točka 5. socijalističnega evangelja o državi in družini pa zasluži tako obširnega razmotrivanja, da nimamo prostora v tej številki, ampak si jo bomo pogledali natančneje v prihodnji številki.

(Dalje prih.)

Sv. Frančišek in sv. Dominik

Kraljica majnika.

"Prevdari, predno združiš se na veke."

TRETJE POGLAVJE.

Za kapljo radosti jezero bridkosti.

Ko se je razvedelo o tej zaroki po Clintonu, so se jele pečati tri vrste ljudi z Vodnikom in njegovo nevesto. Med ženskimi svetom se je zbudila zavist. Kajti mladenkam so se zdaj izjalovili vsi upi, da dobi ta ali ona brhkega ženina za moža. Tako so njihovi hudobni jeziki raztrosili najdrznejše govorice o ženinu in nevesti po okolici. Vodnik je baje dal izjavo župniku, z lastno krvjo podpisano, da se pokatoličani ob poroki. Nevesto je bojda sam župnik podkuril, naj vzame protestanskega ženina, da se ta potem vrže v naročje katoliškega proznoverja. Take in enake bajke so krožile po Clintonu ter dospеле po potuhnjenih in hinavskih prijateljih tudi obrekovanima zaročencema na uho. Zato se ne smemo čuditi, da se je vsled teh natolcevanj razburil Gornik, ki je bil po zaroki že itak vedno slabe volje, ter začel zasledovati povzročitelje teh nesramnih in podlih laži. Ali zdaj je obrekovalcem upadlo srce. Nihče ni hotel vedeti ničesar o teh gobezdavostih, in nikogar ni bilo v celem kraju, ki bi bil hotel biti odgovoren za neumno klepetanje. Tudi Vodniku se ni posrečilo zaslediti pravih krivcev. Vendar pa je ta odločni nastop obeh mož uspel vsaj v toliko, da se ni več javno obrekovalo zaročencev, toda tembolj se je pa naskrivaj gobezdalo in lagalo o obeh.

Druga vrsta, ki se je pečala z zaročencema, so bili dobro misleči katoličani med Gornikovimi znanci in prijatelji. Ti so zmajevali z glavami, izraževali svoje pomisleke ter menili, da hočejo hvaliti šele potem, če se dobro izteče cela zadeva. Ali kakor uče izkušnje, se obneso mešani za-

koni le redko kdaj, so rekli. In je zares težko pričakovati, da bi mogla živeti srečno in v edinosti zakonska dvojica, ki ni edina v verskih ozirih.

Potem se je brigala za to zaroko tretja vrsta ljudi. In to so bili mladi bogatajci in brezverski s svobodomiselnostjo prepojeni možje, s katerimi je občeval Slavko Vodnik. Ti se nevoljno in zasmehljivo stresali glave, češ, kako je mogel takozal mladec zaiti med "mračnjake" ter se zaleteti na "katoliški grič."

In slednjič moramo omeniti, če hočemo biti vsem prebivalcem v Clintonu pravični, da se je nekaj katoliških deklet odslej izogibalo Matilde, češ, ker namerava vzeti protestanta za moža.

To vse je zelo slabo vplivalo na Gornika. Od dne do dne je bil čmernejši in be-težnejši. Sicer je bil vedno prijazen z zaročencema, kadar se jima ni mogel izogniti, ali žalost je neprestano glodala njegovo srce, in njegove posledice so se javljale od tedna do tedna jasneje. Vedno bolj mu je upadal in bleдел obraz. Skrb in žalost sta se mu čedaljebolj zajedala v lica. Gospa Ana je imela tiste dni polne roke dela z balo. Kajti njena edini-ca nikakor ne sme stopiti praznih rok v zakon. Ob pogledu na Matildin obraz, ki je kar žarel veselja, je pozabila ljubečamati vse bojazni in se ni prav nič zmenila za hudobne jazike.

Slavko Vodnik je nekoč še pred zaroko z Matildo Gornikovo opozoril svojega mojstra — ime mu je bilo Strehovec, — naj si kmalu preskrbi drugega pomočnika, ker si namerava ustanoviti lastno delavnico. Ali ta mu je rekel, da bi hotel sprejeti jako veččega in zanesljivega mladeniča pod kaj lahkimi in ugodnimi pogo-

ji za deležnika svojega podjetja. Kajti sam je že v letih in cvetoče obrti nima zapustiti nikomur, ker nima nobenega sina. Tudi pozneje mu je omenil Strehovec še večkrat to svojo namero. Najbrže je mislil pri tem tudi na svojo hčer, ki je še čakala na moža. Po svoji zaroki pa je hotel biti Slavko na čistem glede deležništva Strehovčevega podjetja, to pa še tembolj, ker se ni prav upal meriti in kosati z nadaleč in naširoko znanim Strehovcem. Ker je poznal svojega delodajalca kot možaka, ki nikdar ne sne svoje besede, ni dvomil prav nič, da bi ga Strehovec ne sprejel za svojega delničarja, zlasti zdaj ne, ko bo lahko iz dote svoje neveste vložil precejšno glavnico v podjetje.

Ali mladi mož se je temenljito varal topot. Strehovec ga je zavrnil odločno ter odklonil njegovo ponudbo. Za vzrok mu je oponesel njegovo zaroko s katoličanko, katero seve vzame tudi za ženo. Ali tega nikakor ne odobrava, mu je dejal Strehovec. Naj le začne zdaj na svojo roko. Kajti njegovo mesto je že oddal drugemu, ki bo obenem tudi poslovodja. Te besede niso bile nič drugega kakor službena odpoved, in Slavko je že naslednji dan sporočil svojemu bodočemu tastu, da ni več Strehovčev pomočnik.

Gornik je menda, že pričakoval nekaj takšnega. Zato ga ni prav nič osupnila ta novica.

"Zato se me torej ogiblje Strehovec že nekaj časa", de Gornik povsem mirno. "Potemtakem ne kaže nič drugega, kakor da začneš obrt na svojo roko. Pomagati ti hočem po svojih močeh ter ti pridobiti kar največ naročil. Ob vznožju našega griča imam prazno stavbišče, ki je za tvojo obrt kakor nalašč. Zgradi si tam delavnico ter začni v božjem imenu! Za prvo leto ne zahtevam nikakršne najemnine."

Ta predlog je bil gotovo zelo sprejemljiv, in Vodnik se ga je lotil z vso vnemo. Čez nekaj tednov se je dvigala Slavkova delavnica na Gornikovi zemlji čisto dograjena in opremljena z vsemi potrebščinami. V bližini so najeli stanovanje, ki je bilo tudi prav kmalu preskrbljeno z

vsem potrebnim pohištvom, zakar se je zlasti pobrigala dobra mati Ana. Svatbo so obhajali sredi meseca novembra v najozjem družinskem krogu.

Mlada zakonca sta živela sama zase. Slavko je imel zelo veliko dela, in Strehovec je začutil kmalu, da si je z odpuščenim pomočnikom nakopal precej občutnega tekmeca na glavo. Gospa Gornikova se je radovala sreče svoje hčere ter jo obiskovala pogosto. Celo Gornik sam je postal prijaznejši. Tako je prišla pomlad v deželo. Tudi na vrtičku pred Vodnikovo hišo je vse zazelenelo, zabrstelo in zacvetelo. Izza svetlih oken so se klanjale rdeče hijacinte, dehtele vonjave reseče, se košatil zeleni roženkravt, in poredno pomežikovali beli in rdeči nageljčki. In zadaj za njimi je sedela napol skrita Matilda, docela racvetela roža, s šivanjem v roki oziraje se večkrat doli na cesto, ki je držala k rojstni hiši. Pričakovala je mater, in sicer danes bolj koperneče in hrepeneče kakor kdaj prej.

Mati Ana je prišla danes nekoliko pozneje, kakor je bila obljubila. Kajti med potjo jo je zadržala sosedova žena pripovedovaje ji stvari, ki sicer najbrže niso resnične, vendar so jo pa silno zadele. Kakor vedno je tudi danes prihitela Matilda materi naproti, in skoraj hkrati sta vzkliknile mati in hči: "Kaj se ti je pripetilo?" Samo natančino oko materinske in otroške ljubezni je moglo zapaziti zadušeno razburjenost v starkinih očeh in bolesten usmev na bledem obrazu njene hčere. Motreč nekaj trenutkov otožno Matildo izpregovori skrbna mati z veliko bojaznijo: "To si jokala, hči moja!"

"Dobro je, da si tu, mati!" de Matilda. "Neumen strah mi je plal po sreči, a ti mi ga gotovo prepodiš, ko ti ga razodenem. Toda kaj se je zgodilo tebi?"

"Nič posebnega, otrok moj!" odgovori mati pomirjevalno. "Prazno besedenje, ki mi ga je natvezila stara Lena, me je pogrelo nekoliko. Pozneje ti povem celo storijo, in obe se bova smejale. Saj poznaš besedičnost stare Lene, ki včasih več izblebeta v petih minutah, kakor utegne premisliti v enem letu."

Matilda prikima raztresno, popelje mater v hišo ter ji prinese nekoliko okrepčila. Nato sede k njej ter ji prične lajšati svoje srce: "Ti veš, ljuba mati, da je jel Slavko zdaj jako veliko pohajati med ljudi, da si s tem pridobi več naročnikov. Izprva mi je bilo silno neljubo in me je bilo skoraj strah v hiši, zlasti zvečer, ko sem morala sama sedeti kar po cele ure. Kajti Slavko je moral tega ali onega obiskati ponoči, ker ga ni dobil podnevi doma. Ščasoma sem se nekoliko privadila temu in zdaj se razveselim tembolj, če ostane par večerov med tednom doma. On pravi, da zahteva to njegova obrt, in da je prve mesece le meni na ljubo ostajal vsak večer doma. V tem ima Slavko gotovo popolnoma prav, in jaz mu ne morem na noben način oponašati, če gre po delu par uric zdoma".

Ploha solz v njenih očeh je nasprotovala opravičelnim besedam, ki so izražala bolj iskreno ljubezen do moža, kakor pa odobravalje njegovo početje. Parkrat zavzdihne globoko, povzdigne proseče oči proti nebu ter nadaljuje potem prijemši svojo mater za roko: "Včeraj me je pa Slavko hudo razžalil. Prišel je domov ob pol sedmih kakor pa navadi, je povečerjal ter se preoblekel v praznično obleko, česar ni storil še noben delavnik. Ko se mi je to zazdelo čudno, sem ga vprašala, čemu se je preoblekel. Tedaj mi je odgovoril, da bi mi moral to pravzaprav zamolčati, ker bi se mi, katoličani, izpodtikali ob to, kar mora on storiti zgolj radi svoje obrti. Ker pa hočem na vsak način izvedeti, ni noče prikrivati. Saj itak ni nič nepravilnega in napačnega. On se namreč da vpisati v ložo — v Oddfellows — ložo, mislim, da je rekel."

"V ložo, v skrivno zarotniško družbo, hoče vstopiti Slavko?" krikuje mati ter sklence prestrašena roke. "Tega vendar ni mislil zares!"

"Pač, mati, čisto zares", odgovori jokalje Matilda. "Saj je že tudi izvršil svoj sklep. Včeraj je bila ura že polnoči, ko je prišel domov. In pomisli, mati, kaj se je pripetilo takrat! Ko sem ga vprašala čisto prijazno, kje se je mudil tako dolgo, mi

je odgovoril jezno: "V loži sem bil in spet pojdem tja, pa naj ti bo to vseč, ali ne. Sloh pa vedi, da ne maram prav nikač kršnih predpisov od tvoje strani. Ti lahko greš v svojo cerkev, kadarkoli se ti poljubu. Kajti tako sem obljubil. Zato pa hočem tudi jaz delati, kar se zdi meni prav in vseč. — In danes zjutraj", in spet se ji vdere nova ploha bridkih solza po liceh, "in danes zjutraj je odšel brez poslovitve ter me obvestil tik pred poldnem, da ne pride danes k obedu."

Mati je molčala ter zrla zamišljena v tla. "Jeli, mati," nadaljuje Matilda, "da sem samo jaz kriva vsega tega? Nisem ravnala prav, da sem mu ugovarjala glede vstopa v ložo. In morda ni storil s tem nič napačnega, saj je protestant. Ali naj ga danes zvečer prostim odpuščanja, mati? Ne morem ga videti jeznega. Zdi se mi, kakor bi mi porinil nož v srce vsakikrat, kadar gre brez pozdrava in molče mimo mene. — O mati, svetuj mi, kaj naj storim! — Ti molčiš, mati?"

Da, Gornikova je molčala, in njen molk je govoril jasneje kakor vsaka beseda. Pojmovala je natanko težki boj svoje hčere, ki je bila tako nenadoma pahnjena iz prekrasnega raja svoje sreče. Videla je natanko v njeno dušo, kako neizmrno trepeče ob jasnem izpoznanju hladne in trpke resnice, da zija med njo, katoličanko, in njenim tako iskreno ljubljenim možem, protestantom, velikanski prepad, katerega ni hotela videti pred svojo poroko navzlic vsem opominom in prošnjam svojih dobrih in skrbnih starišev. Prav tako so bile takrat brezuspešne vse svaritve njenega vestnega župnika. Ljubezen jo je bila oglušila in oslepila popolnoma.

Materni molk je torej obsodil in preklel nepravilno početje njenega moža. Ta prekletev in obsodba je bila sicer nema, ali zato pa še tem rezkejša za svojevoljno hčer. "Nisi hotela drugače, in jaz nimam tolažbe zate", so ji govorile materne oči. Matilda je natanko razumela to nemo govorico, in duša njenega zaslepljenega srca, zapeljanega po dehtečih ljubezenskih rožah na trnjevo pot nesrečnega zakona, se je zvijala in trepetala v neizrekljivih

Maj, 1915.

makah in bolestih ob pravični obsodbi
maternega pogleda.

Gospa Gornikova je pa tudi zato molčala, ker je tudi sebi očitala nekaj krivde v tej zadevi. Da je brezpogojno odklonila odobritev njune poroke, bi ne bilo te nesreče ki se je pravkar priplazila v življenje.

nje mladih zakoncev. Mučno tišino v sicer prijazni in snažni sobi je motilo samo tikatanje lične stenske ure. Matildi so se posušile pekoče solze že docela. Zdela se je, da več ne pričakuje maternega odgovora. Zamišljeno in molče je zrla predse.

(Dalje prih.)

Slučaj, ki ni slučaj.

ANES dopoldne — tako piše New Yorški "Journal" z dne 4. aprila t. l. — je bil arestovan neki Italijan, Ant. Silvestrino na izvaredni način.

Dva skrivna stražnika, J. Doyle in A. Ferraro sta se slučajno srečala

na oglu tretje ceste in 123. ulice ter si stisnila prijateljski roke in za trenotek postala. Ravno sta si hotela zopet v slovo seči v roke in odhiteti vsak po svojem pravku, ko jima pride nasprosti dvojica, ki je takoj vzbudila pozornost ostrega očesa skrivnega stražnika. Bil je to mlad človek, po obrazu sta ga takoj spoznala kot Italijana, in z njim je šlo nekako šestnajst let staro dekletce. Ravno je prišlo mimo dekletce in pogledalo oba moža. Pogledi so se vjeli. Toda — kaj je to? Ta strašni pogled dekleta? In ta smrtno blede in prepzdeni obraz? Ali ni bilo, kakor bi ubogo dekletce skrivaj, s pogledom, prosilo pomoči?

Oba detektiva, kakor ene misli, se pogledata, kakor bi se hotela drug drugega vprašati, če sta oba prav videla in oba opazila ta strah na obrazu dekleta.

"Ti, ta parček se mi pa nič kaj ne dopade! Jako sumljiv se mi zdi," pravi eden.

"Da. Tu nekaj ni v redu. Dekletce je po obrazu sodeč amerikkansko, on očividno Italijan. Kaj ima to dekle opraviti v tej družbi?"

"In pa ta pretašeni pogled, s katerim naju je pogledala!"

"Da! Pojdiva skrivaj za njima!"

Oba stražnika sta se naglo toda previdno obrnila in šla drug za drugim, da bi ne vzbudila nikake sumnje naglih korakov za sumljivim parčekom.

Le par korakov je bilo treba narediti, da sta se prepričala, da je sum popolnoma utemeljen. Dekle se je hotelo nekomu umakniti in je stopilo precej na stran proti neki hiši. Italijan je bil takoj poleg nje in jo skrivaj potegnil k sebi za roko.

Stražnika sta pospešila korake.

"Kdo je to dekle?" vstavi stražnik Italijana, ki se je vidno prestrašil.

"Help! Help!" je zakričalo dekletce "Pomagajte! Pomagajte!" in prestrašeno je planilo za hrbet detektiva. "Lepo Vas prosim, rešite me, ustrelil me bo!"

Da ne bi vzbudil preveč pozornosti ljudi ta slučaj, je hitro detektiv odgrnil svojo suknjo, pokazal svoj policijski znak in aretoval Italijana.

Glasno ihte in tresoč se po celem telesu je šlo dekletce za njim z drugim detektivom.

Na policijski stražnici je med obilnimi solzami in grenkim jokom ubogo dekletce pripovedovalo svojo žalostno zgodbo.

Pred dobrim tednom je zbežala z doma od svojih starišev, ki so ji bili prestrogi, ker je niso hoteli pustiti veliko po plesiščih in Moving picturih. Hotela je biti prosta in obiskovati plesišča in gledišča, kakor je videla druge delati. Prišla je v New York in si tu vzela v najem mebelirano sobo ter takoj hitela iskati primerne službe. Pred par dnevi je skoraj celi dan hodila po mestu in si iskala dela. Že precej proti večeru je šla v Moving picture, kakor vsaki večer. Tu se ji pridruži lep mlad človek, ki jo je začel izpraševati, od kod je, kaj dela i. t. d. Dekletce, v svoji neskušnosti, mu je povedalo skoraj vse popolnoma po pravici, kakor je bilo. Čudno, mladi človek, je takoj vedel za prav dobro mesto za njo. Njegov gospodar prav kar išče ravno tako dekletke za pisarno. A ko hoče, peljal jo bo takoj k njemu in jo priporočil, da bo lahko jutri šla že takoj na delo.

Seveda dekletce nič hudega sluteč, je bilo silno hvaležno mlademu človeku, ki je še tako prikupljivo in odkrito govoril, da mu je morala zaupati. In res, odšla sta iz gledišča in mladi človek jo je peljal ne daleč v neko hišo, ki je bila jako lepo zidana in se je videlo, da tu stanujejo bogatejši ljudje. Zato se ni prav nič pomišljala iti za njim v hišo in potem v tretje nadstropje. Tu je mladenič pozvonil. Vrata jima je odprl ta Italijan. Mladenič jo je predstavil Italijanu ter povedal, po kaj jo je pripeljal.

"Prav dobro! Dekletce. Me jako veseli. Da, takoj te vzamem in jutri boš lahko že nastopila."

"Koliko bom pa dobila plače?" vpraša dekletce veselo.

"Za prvi teden \$10.00, potem pa kolikor boš naredila!"

"Dobro! Kam pa naj pridem?" vpraša dekletce.

"Saj res! Naslov pisarne ti moram dati. Dobro le vstopi v sobo, takoj poiščem karto."

Mladenič se je poslovil in odhitel po stopnjicah predno je dekletce opazilo, da ga ni. Ona je pa stopila skozi vrata v sobo.

"Sem pojdi", pravi tujec, pokaže ji tretjo sobo in ji veli sestiti.

Dekletce še vedno ni zapazilo v kako strašno past se je vjelo. Italijan se je oddaljil za trenotek v naslednjo sobo. Toda kmalu je bil nazaj z napetim — revolverjem, katerega ji je pomolil prav pred nos.

Dekletce je prestrašeno vstalo in skoraj omedlelo. Hotelo je zakričati.

"Tiho! Samo en glas, pa sprožim revolver! Bodi čisto tiho in stori, kar ti velim, drugače boš pri tej priči mrlič. V celi hiši sva sama. Nihče te ne bo slišal, ako tudi zakričiš! Pojdi za mano!"

Dekletce je trepetaje vstalo in šlo počasi za njim.

Peljal jo je v peto sobo od vrat. Toda o groza! Opazila je na oknu goste mreže in železna vrata.

"Tu ostani, dokler ne pridem po te!" je dejal Italijan in odšel ter zaprl železna vrata za sboj.

Sedaj je še le po malem dekletce spoznalo svoj strašni položaj. Spomnila se je vsega, kar je brala v romanih o belem suženjstvu, katerega pa preje ni razumela. Spomnila se je vseh roparskih povesti, katere je čitala, kako so uboge žrtve, ki so se dale tako vjeti, trpele in slednjič strašno nesrečno umrle.

Groza jo je spreletovala po vsem životu, in tresla se je kot šiba na vodi.

"Joj, kaj sem naredila! Zakaj sem odšla od dobrih starišev! Sedaj pa imam! O, mati! Mati! Nikdar več me ne boste videli! O, jaz neumnica, neumnica, kaj sem mislila!" je tarnala in potok solza se je vtilil iz oči.

Toda, ves kes je bil sedaj zastonj. Vjela je in Bog ve, kaj bodo vse z njo naredili. No, sedaj pa ima zlato prostost. Zdelo se ji je, da so stariši prestrogi ž njo, da ji krivico delajo, ker je niso pustili po plesiščih in Moving picturih. No, sedaj pa ima! "Oh, jaz neumnica!"

Sedaj se je pa spomnila tudi molitve. Človeška pomoč tukaj ne more pomagati več. K Bogu se mora zateči.

In pokleknila je in začela moliti. Ko je bila še v katoliški šoli, bila je tudi v Ma-

rijini družbi. Da, k Mariji se hoče zateči. In začela je moliti, kakor še nikdar preje v življenju.

Bilo je že temno, ko se vrata odpro zopet in dva možka prideta. Povedala sta ji, zakaj sta jo vjela. Prodajati se bo morala in služiti živež sebi in njima s strašnim življenjem.

Dva dni je bila tukaj zaprta. Grozne ure je preživela. Oba moža sta ž njo strašno grdo ravnala, da bi jo prestrašila, da bi na beg niti ne mislila.

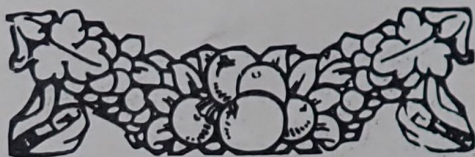
Tretji dan, danes, pa je prišel ta Italijan in ji povedal, da mora iti z njim nekam. Toda, ako se bo predrznila dati samo en glas od sebe, ali se tako vedla, da bo obrnila pozornost koga na cesti na se," poglej revolver!" je dejal. Pogledaj 6 krogel! Vseh šest boš dobila v svojo

glavo. Meni nič mari za me. Ti boš pa le mrtva!"

Iskrica upanja ji je vendar zasijala, ko je zvedela, da gre ven. Ko sta šla po stopnicah, zaklicala je še enkrat s celodušo in celim srcem v goreči molitvi k Mariji: "Marija reši me! Marija pomagaj mi!" In naredila je obljubo, da bo celo svoje življenje vsaki dan zmolila sv. rožni venec, ako jo Marija sedaj med potjo reši. Celopot je samo molila in prosila Marijo rešitve.

Prišla sta na ulico in šla že precej daleč morda, kakor se ji je zdelo, dvajset ulic, ko sta srečala ta dva moža, ki sta jo rešila.

Dekletce so oddali društvu za varstvo otrok, Italijana pa zaprli za nadaljno preiskavo.

Mati dobrega sveta.

Piše J. Plaznik.

MATI dobrega sveta — prosi za nas!" to je zadnji vzklik, katerega je dodal litanijam Matere Božje sv. oče, — jako primerno današnjemu času! Stvarno obstoji ta vsklik iz dveh besed, vendar pa vsebuje dvojne velikih misli.

Svet bi imenovali nekak prostovoljni nauk.

Čo pogledamo v svet, v katerem živimo, vidimo kako nam vsakdo hoče kaj svetovati in sicer na vsemogoče načine. Deček na cesti vpije in nam svetuje, kak časopis naj si kupimo in beremo o zadnjem umoru, zadnjem ropu, zadnjih škandaloznih družinskih razmerah te ali one družine. Na poulični železnici, v izložbenem oknu, na lepakih povsodi se nam hoče dajati svete, kaj naj kupimo, kaj naj jemo, kako se naj oblačimo, kako se naj zabavamo, kako naj sodimo o tem ali onem i. t. d.

Tudi življenje našega bližnjega, njegova dejanja in vse, kar slišimo o njih, vse nam je nekak nasvet, kako naj ravnamo tudi mi sami. Tu n. pr. vidimo bogataše, ki iščejo veselja ne zмене se za glas vesti. Njihovo početje nam je molčeč nasvet, da naj bi tudi mi tako delali. Naši znanci in tovariši, vsaka beseda, katero slišimo, vsako opazovanje, vse nam je nasvet za naše ravnanje in govorjenje.

Naša narava sama je kaj marljivi naš svetovavec. Neprestano se nam usiljuje in skuša s svojim svetom upljevati na nas.

Koliko teh nasvetov nam naprej in naprej svetuje, naj opustimo svoje dolžnosti, naj ne poslušamo glasu vesti, naj se ne brigamo za sv. čistost, prijateljstvo božje, naj se vdajamo vsaki želji naše narave i. t. d. Da ti nasveti vpljevajo na nas, nas vabijo in mikajo, da nas narejajo pogosto maloverne, slabe, mlačne, to vemo vsi iz vsakdanje skušnje.

Pustite otročiče k meni...!

Maj, 1915.

zato pa gotovo rabimo obrambe, ravnotežja. Potreben nam je nasvet, ki nam svetuje na dobro in manjša vpljive teh slabih svetov.

Kajpada današnji svet ne mara dobrih svetov! Čuti se močnega dovolj, da vodi sam sebe. Drvi naprej v svojo lastno pogubo! Kdor je še mlad in močan, noče nikogar, da bi mu kaj svetoval, on je sam najmodrejši svetovavec sam sebi. Z deško brezobzirnostjo drvi naprej kakor nesrečni Titanik, ki je drvil po ledenih valovih naprej brez čuvaja, dokler mu ni nož ledene gore odprl strani in vrgel njegga in z njim skoro vsa živa bitja v mor-

sko globočino. Koliko mladih ljudi se potopi prav na ta način! Koliko mož in žena hudi enako v svojo pogubo in v pogubo vseh, kateri so tako nesrečni, da so izročeni njih vodstvu in skrbi.

Ako pa hočemo resno vzeti svoje življenje, tedaj pa jasno vidimo, kolikrat in kako potrebni smo dobrega sveta. Kolikrat stojimo na razpotju, ko ne vemo ne kam, ne kod? Slabih svetovavcev pa vse polno okrog nas. Kateremu naj sledimo? Zlasti nam je potreben vodnik v našem dušnem življenju.

(Dalje prihodnič.)

Formalizem.

Kaj ne, zopet čudna beseda formalizem?! Gotovo jih je precej med cenjenimi čitateljstvom, ki ne vedo, kaj pomeni — formalizem — dasi je tega spaka toliko med nami.

Kaj je torej formalizem?

Formalizem, formalnost je nekaka zunanost, ki da svari ali reči lice, ali zunanjo obliko, dasi je v mnogih slučajih čisto nepotrebna. Sodnik mora na pr. vprašati zatoženca po njegovi veri, starosti rojstnem kraju, jeziku i. t. d., dasi mu je to že vse poprej znano. Formalista imenujemo onega človeka, ki mu je pri vseh njegovih opravilih in dolžnostih glavna stvar le zunanja oblika, ni mu mar bistva in jedra, ki je z zunanjo obliko v zvezi in bi mu moralo biti najpomembnejša stvar.

Tako je splošno. V verskem oziru je oni človek formalist, ki ima vero le na jeziku, v resnici je pa vse kaj drugega prej kakor katoličan. Formalistu so verska pravila samo formalnost, katera opravlja samo zato, ker delajo drugi tako, hodi v cerkev le radi drugih, le zastran lepšega, ne pa radi bistva samega, namreč, da bi se s pobožnostjo in iskrenostjo udeležil božje službe. Formalist je nadalje oni, ki po več let ne vidi cerkve odzno-

traj ter seveda ne sprejema svetih zakramentov, ko pa se ženi, gre k župniku, ste v cerkev, se izpove svojih grehov in prejme sveto obhajilo. Ali tega pa ne dela zato, da bi se očistil svojih grehov, da bi prejel od Boga milost, se spravil z njim ter vprihodnje živel po krščansko — saj le to je bistvo zakramentov sv. pokore in sv. obhajila, — marveč zato, da se more poročiti po cerkvenem obredu. Istotako mu je tudi poroka le zgolj formalnost, zunanja oblika, ne pa njeno bistvo, namreč milosti, ki jih podeli zakrament sv. zakona. Formalist je tudi tak oče, ki sicer skrbi, da opravijo njegovi otroci prvo izpoved in prvo sveto obhajilo, ali ne pa zato, da bi prejeli s tema zakramentoma milosti in moči, ki jih potrebuje vsak človek za pravo, krščansko in čednostno življenje. Tak formalen oče dela to le zato, da se potem lahko oženi ali omože njegovi otroci, dela le zaradi lepšega, zastran drugih ljudi, zaradi zunanjosti.

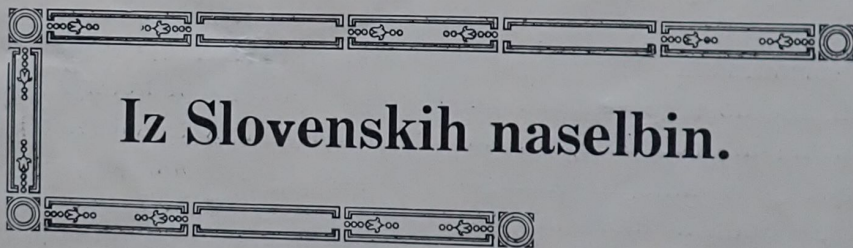
Žal, da je med nami, amer. Slovenci, toliko formalizma v verskem oziru! Če bi prištevali vse one, ki se pečajo z verskimi opravili le radi formalnosti, potem bi bili skoro vsi amer. Slovenci praktični katoličani. Kajti skoro vsi amer. Slovenci

hočejo veljati, če že ne za praktične, pa vsaj za katoličane po imenu. Popolnih brezvercev, ki bi ne hoteli imeti prav nič posla in opravka z verskimi zadevami, ki bi ne šli nikdar v cerkev, se ne dali poročiti po cerkvenih obredih, ne dajali svojih otrok krstiti, se ne udeleževali cerkvenih pogrebov in se tudi sami ne dali pokopati s katoliškim duhovnikom, takih brezvercev je tako bore malo med nami, da jih sploh vpoštevati ni treba.

Naši socijalisti, ki sicer sami najbolj udrihajo po veri, na vso moč radi očitajo našim duhovnikom, češ, da jim je vera le gola formalnost. V resnici je pa ravno narobe. Ako umre kak naš socijalist, ki se ni prav nič brigal za vero v svojem življenju,

pridejo ravno socijalisti prosit duhovnika, naj bi pokopal dotičnega mrliča po cerkvenih obredih. Če jim pa duhovnik, držeč se strogo svojih verskih predpisov, ne ustreže, — ker mu ni in ne sme biti vera navadna formalnost, tedaj pa gorje temu duhovniku! Sedaj pa ne pravijo, da je duhovniku vera le sama formalnost, ampak vpijejo in kriče na vse pretege češ, da ni pravi božji namestnik, da se ne ravna po Kristovih naukih, ne pozna ljubezni do bližnjega i. t. d.

Iz teh vrstic prav lahko posnamemo, kaj in kakšen je formalizem, in Bog daj da bi vsaj nekaj zalegle zgornje besede med nami ter vsaj nekoliko formalizma iztrebile iz naših vrst!

Iz Slovenskih naselbin.

Nov slovenski list.

V Clevelandu so se naši rojaki vendar enkrat zdramili iz zaspanosti in si ustanovili svoj list. Žalostno je bilo zadnje dve leti, ko smo prebirali Clevelandski list. Kako nesramno je napadal na levo in desno vsakega, kdor ni tako mislil, kakor uredniki tega lista. Kako podlo so napadali in smešili vero in vse, kar je veliki večini Clevelandskega ljudstva sveto in drago. Kako so napadali vse, kar se je naredilo v napredek in prospah ljudstva. Bili so se na prsa kot največji slovenski narodnjaki in mlatili po katoliško prepričanih možeh kot narodnih izdajicah, mlatili po slovenski Clev. duhovščini kakor kakí nemški valpeti. Da, še celo najzvišnejši ideal vsakega narodno mislečega

Slovenca v Ameriki, slovenska šola, jim ni bil po všeči. Zato smo se po pravici mi zunanji Slovenci vpraševali: "Za Boga, kako dolgo bodo Clevelandski Slovenci pustili tako podlo početje nemoteno? Kaj res nimajo nobenega rodoljubja in verskega prepričanja več?"

In zganili so se. Pred nami leži nov list "Sloga". Krasen po obliki in še krasnejši po vsebini. Hvala Bogu! Oddehnili smo se!

V "Pojasnilu" beremo med drugim tudi sledeči stavek: "Med tem ko novi časopis ne bo nikakoršen cerkven ali nabožen list, vendar bo vedno stal na trdni in edini pravi katoliški podlagi.

Za vsako podjetje, za vsak napredek, za vsako povzdigo je treba najprvo boljše

ga blagoslova. Prava izobrazba, pravi napredek posameznika istotako kakor tudi celega naroda mora iti roka v roki z vero, s pravimi krščanskimi principi. Civilizacija brez vere ni prava civilizacija, istotako, kakor je morala brez vere nezaslišna.

Narod brez vere podivja, njegov propad pride s trenotkom, ko se je odpovedal veri. Tu v Ameriki se med našimi Slovenci najbolj razcvitajo one nasebine, kjer imajo najboljše organizovane fare. V Clevelandu je napredek nasebine najožje združen z napredkom tukajšnjih treh slovenskih fara. V tej naši novi domovini je bodočnost našega milega slovenskega jezika absolutno odvisna od vere in fare. Nikjer drugje otroci ne dobe pouka v slovenskem jeziku, kakor v slovenskih farnih šolah. Komur je mar za jezik, ki se ga je naučil v materinem naročju, mora podpirati katoliške farne šole."

To so krasne besede, katere malokdaj v Ameriki čujemo od kakega lajika. Zato smo jih toliko bolj z veseljem in zadovoljstvom brali v "Slogi".

Tudi iz vseh drugih člankov in spisov v listu odseva pravi kat. duh, tako da moramo po pravici sklepati, da je, in da bo "Sloga" katoliški list.

List "Sloga" pa na podlagi njegovega krasnega programa, kateri je jasno in odločno pojasnen v "Pojasnilu", kar najiskreno pozdravljamo kot novega bojovníka za resnico in pravico med nami. Hvala Bogu, "vremena Kranjcem bodo se zjasnila" tudi v Ameriki. Pomlad nastopa. Gentlemanstvo začenja dobivati trdna tla med nami, poganjati korenine. Verska narodna zavednost se probuja. Sedaj imamo že kar štiri liste, ki bodo stopili odločno v obrambo za naše najdražje svetinje. To mora zveseliti vsakega pravega zavednega Slovenca.

Zato, bodi nam pozdravljen, mili novi bratec na našem časnikarskem polju. Težko smo te čakali in željno želeli po tebi, ker si bil silno potreben našim milim Clevelandčanom. Krepko nastopi in krepko pojdi naprej nevstrašeno, pogumo in junaško. Potreba te je rodila, navdu-

šenje in prava zavednost te je postavila na noge! Kar naprej po začetni poti. Narod v veliki večini je za teboj! Junaško pojdi zlasti po poti, katero ti kaže tvoje krasno ime "SLOGA." Ponesi slogo, pravo bratsko slogo v naše širše kroge, v vse naše družine, v vsa naša društva, zlasti v svojem ožjem delokrogu, katerega si si začrtal, med Ohio-skimi rojaki. "Edinost, bratstvo, svobodo hočemo", je kričal nasprotni list. Toda v tej sami sapi je pa na najostudnejši način narod razdvajal, sejal sovraštvo med brati, zahteval od vseh, da niti drugače misliti ne smejo, kakor on, kaj še, da bi jim dal svobodo prepričanja. Popravi, bratec, popravi, kar je zakrivil ta skaza-brat.

Vsem svojim naročnikom, zlasti po Ohio pa "Sloga" kar najtopleje priporočamo! Naročimo si ga gotovo vsi in ga priporočajmo in razširjmo med vseni svojimi prijatelji in znanci

"SLOGA" Vivat! Floreat! Crescat!

—o—

"Sloga" iz Clevelandu števec 2. piše:

"**FRANK GASPARI**, stanujoč na 66. cesti se je v pondeljek zvečer vračal domov, kar ga naenkrat bljizu njegovega doma obstopijo tri kranjske barabe. "Ali si ti tisti h . . . č, ki kolektaš za "Ave Mario?" Vpraša eden in ga udari po glavi, da se je mož zgrudil na tla. Ko je prišel k sebi je opazil, da mu je bil pobran denar, kar ga je imel pri sebi, nekaj čez tri dolarje. Tako daleč smo toraj prišli Slovenci v Clevelandu. Kaj si kdo more misliti večje surovosti? Čas je, da se nastopi proti vsem takim barabar-skim počenjanju in to od vseh strani bodisi od katoliške, svobodomiselne, ali pa socialistične. Drugi usiljujejo svoje liste in drugo berilo, katoličani pa naj bi ne smeli iti poštenim potom za svojim berilom? Kje pa smo vendar?"

To sporočilo nas je bitko zadelo. Ali je res v Clevelandu prišlo že tako daleč? Da, lepi so sadovi Vašega "narodnega" dela, Vi "rdeči" in Vi "svobodomisljenci." Čast in ponos! — Po njih sadu jih boste spoznali! Rojaki, pogledjte, to

je naše svobodomiselstvo! Ta naš socializem! Poboji, sovraštvo kri! — Vidite, tako svobodo Vam hočejo dati nasprotniki in brezverci. Ako si kdo upa le drugače misliti, kakor oni, le pobijte ga! Ako se kdo predrzne razširjati nasprotne liste, kar pobijte ga! Nihče ne sme naročevati drugega lista, fakor naše liberalne ali naše rdeče! Da, da, rojaki, res skrajni čas je že bil, da ste se zganili, da rešite svoje ubogo slepljeno ljudstvo gotovega moralnega propada. Še par let naj bi Vaši 'prosviteljenci' imeli njih početje nemoteno pa bi Vas kar na cesti pobijali. "Sloga" kar odločno na delo in krepko se oprimi začetega dela, ker veliko ga imaš pred seboj!

Našemu navdušenemu in marljivemu prijatelju in razširjevalcu, g. Gaspariju pa naše iskreno sožalje! Nič, ne vstrašite se! Ta napad naj Vas potrdi v zavesti, da delate najbolj plemenito narodno delo, ko razširjate naš list. Bog Vas živi!

—o—

Umrla je v starem kraju v Preserski župniji mati znane slovenske Grdinatove družine iz Clevelanda v starosti 83 let. Družini naše iskreno sožalje. Blagi ranjci pa: Naj v miru v počiva!

—o—

Cleveland, Ohio. — Pošiljam Vam dolar kot naročnino na list "Ave Maria", katerega rad in z veseljem prečitam, kadar koli ga dobim v roke. Prináša nam namreč jako veliko poučnega berila v vsaki številki. Kako nevstrašeno pobija laži in zmote brezverstva! Kako prepričevalno odkriva nesramno slepljenje slovenskega delavstva po socializmu! Kako nam kaže v žalostni luči življenje brezverstva in odpadlih katoličanov! Uči nas, kako moramo živeti po veri!

Ako vse to pomislimo, vidimo, kako velikega pomena je za nas, verne katoličane, ta list, kolike koristi za naše življenje in naše zveličanje. Zato je jasno, da ne moremo biti hladni in malomarni napram

listu tolikega pomena. Zato je naša dolžnost, da se z veseljem zavzamemo zanj.

Da, dandanes je dolžnost vsakega dobrega katoličana, da podpira svoje katoliško časopisje. Kaj pomaga v cerkev hoditi, zraven pa čitati brezverske ali protiverske časopise! Zlasti so slabi listi kuga za našo mladino. Vse učenje in vsi dobri zgledi ne bojo pomagali nič, — slabo berilo bo vse uničilo.

Toliko nekateri pišejo proti veri, da je vse neumnost. Toda, ali brezverstvo prinese srečo onemu, ki se mu uda? Kar pogledjmo v življenje onih naših znancev, ki so brezverci! Oni so vrgli od sebe "temo" vere, otresli so se "spon" vere, za cerkev na dajo nič, ali so pa pri tem srečnejši, kakor smo mi, ki še verujemo, ki smo še v "temi" še v "okovih", ki še dajemo za cerkev in njene namene? Ali ne vidimo nasprotno? In kako se sam sebe slepi tak revček! Ni Boga, ni večnosti, čemu vera, čemu cerkev, čemu duhovniki? Ej, ko pa potrkra smrt s svojo koščeno roko na njih srce, takrat je pa le dober duhovnik! Seveda pogosto je pa takrat nepozno.

Ali ni boljše lepo krščanske življenje, življenje kakoršnega nas uči sv. vera, kakor na brezversko nesrečno življenje?

Zato pa, ako hočemo ohraniti svojo sveto vero sebi in svojim otrokom, podpirajmo svoje katoliško časnikarstvo, ki brani to sv. vero proti vsem njenim sovražnikom. Zato s podpiranjem dobrega tiska vršimo najboljše dobro narodno delo.

Naročnik.

Chisholm, Minn. — Pred nekaj časa je pisal nek list iz Chicage: Ako ima človek dušo, potem je mora imeti tudi konj, žaba Kako je to neumno! Ako bi bilo tako sklepanje pravo, bi moralo biti tudi res to le: Ako ima človek dve nogi, mora imeti dve nogi tudi konj, žaba Ako ima človek dve roki, mora imeti dve roki tudi konj, žaba Ako je resnica, da moramo imeti vsi vse skupno. — Kako so pač nespametni! Vendar vsako neumnost raje vrjamejo, samo, da jim resnice ni treba verjeti.

Maj, 1915.

Slovaška župnija Sv. Družine, kamor sedaj tudi Slovenci spadajo, obhajala bo na Decoration day 31. maja svoj deseti letni jubilej. Velike priprave so že v tiri, da bodo župljani ta dogodek slovesno praznovali. V nedeljo zvečer ob 7. uri bo igra in zabava, v ponedeljek 31. maja ob 10. slovesna pontifikalna sv. maša, katero bo imel Mil. g. škof Mundelein, pomožni škof Brooklynski. Vsa društva mu bodo šla do North 6. ulice nasproti in ga slovesno spremila v cerkev. Po sv. maši bo birma, kjer bo okrog 80 otrok in nekako 100 odrasčenih sprejelo zakrament sv. birme. Po birmi je slavnostni banket. Po banketu bo igral “Holy Family Base Bal Team” v McCarren Parku, poleg cerkve. Takoj po igri je zabava v Halli. Tudi bratje Slovenci se uljudno vabijo na te slovesnosti.

Sv. misijon je bil v slovenskih naselbinah Gilbert Minn. od 18. do 25. aprila in v Chisholmu Minn. od 25. aprila do 2. maja. Oba misijona je vodil Rev. P. Kazimir Zakrajšek O. F. M. Več bomo poročali v prihodnji številki.

Lorain, Ohio. Dragi Gospod Urednik:— Ali bi hoteli priobčiti dopis od nas, šolarčkov šole Sv. Cirila in Metoda? Sporočamo Vam, da se zelo hudo učimo tako da se vse trese. Pred kratkim so sledeče tri šolarice dobile diplome za pisavo: Agnes Tomšič, Jennie Mollison, in Rose Kosten. Sledeči so pa dobili “Palmer Button”, za pisavo, in bodo kmalu poskusili dobiti “diplome”, Mary Kerhin, Mary Ambrožic, Angela Pogorele, Amalija Bombač, Ana Kerhin, Michael Černe, James Von Koelnel, Philip Omahen, Leo Virant, Louis Bombač, Josip Tomšič, John Černe, Anton Vrbanek, Anastazija Ambrožič, Mihael Uršič, Hilda Mihačević, Frank Kosten, Johana Rozman, Anna Gams, Frank Lerchbacher, Louis Pogorek.

Dragi gospod Urednik, ko bode vsaj nekaj zgoraj omenjenih tako srečnih da dobe diplome, tedaj se bomo dali slikati in Vas že sedaj prosimo če bi bili tako dobri da bi našo sliko priobčili v “Ave Ma-

riji”. Ali bi hoteli to storiti za nas? Naznanjano tudi, da smo v mesecu marcu imeli 40-urno pobožnost. Imeli smo zelo veliko in krasno procesijo. Vsa dekletca so imele lepe zelene venčke na glavi. Velik oltar je bil krasno okinčan, tako da so naši starši rekli da je podoben malim nebesom. Sledeči častiti gospodje so pomagali pri pobožnosti: Rev. Father Lavrič, Father Ponikvar, Father Oman in Father Hribar. Vsi farani so zelo hvaležni vsem tem duhovnikom za njih požrtvovalnost in trud Bog jim naj poplača. Častiti gospod Stefanič so bili zelo zadovoljni z uspehom te 40-urne pobožnosti kajti farani so pridno hodili k pridigam in k sv. Zakramentom. Č. sestre so darovale za cvetlice, da so mogle oltar lepo ozaljšati.

Sedaj pa, gospod Urednik, Vas lepo pozdravimo, kakor tudi vse bralce “Ave Maria”, in smo Vaši hvaležni šolarji(ce) šole Sv. Cirila in Metoda.

Pisala Ana Bahorick.

Opomba urednika: Prav radi bomo priobčili Vašo sliko, kadar nam jo bodete poslali, le pridno se učite, da vas bo veliko število na sliki.

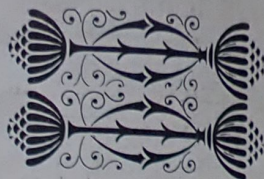
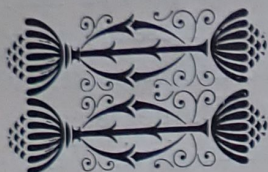
Dopis smo priobčili brez vsake poprave. Cenjeni čitatelji bodo takoj spoznali, da se tudi v Ameriki na slovenskih šolah otroci nauče pravilno pisati v našem milem jeziku. Čast č. sestram, ki požrtovalno delujejo kot navdušene Slovenke med narodom za narod!

—o—

✓ Rojakom v Greater New Yorku sporočamo veselo vest, da je prišel iz starega kraja veleč. g. P. Benigen Snoj O. F. M., katerega smo že dolgo in težko pričakovali. Sedaj bode zopet redno božja služba v cerkvi sv. Nikolaja na drugi cesti. Newyorčani! Sedaj imate duhovnika, katerega bode razumeli, zato pridno prihajajte v cerkev, kjer bode slišali božjo besedo v svojem jeziku.

Preč. P. Benigen je kot misijonar deloval 14 let v Orijentu v Kairi, Alexandriji in zadnji čas kot definitor kustodije sv. zemlje v Jeruzalemu.

Kličemo mu: Pristrčno dobro došli!

SLOVENSKO DEKLE.

NEŽIKA LUŽAR.

V Tujini.

E leto je minulo,
od kar odšla sem jaz,
in zapustila tebe,
mi draga rojstna vas.

Odplula sem čez morje,
čez morski ocean,
za sabo sem pustila
te, draga mi ravan.

Oko se mi ozira
nazaj na prošle dni,
katere preživela
sem v rojstni hišici.

Oh kolikrat hiteva
domov mi srce, tja
na lepi Homški hribček
kjer Mati moja je doma.

Saj upam, da pripelje
me Ona še nazaj,
ki skrbno čuva mene
tu v tujem mestu zdaj.

Da, Mati, ne pozabi,
da sem jaz tvoja hči,
In tvoja biti vedno,
to srce mi želi.

Vstanavljajmo dekliške Marijine družbe.

1. Kajti zelo so potrebne!

AMOR se drevesce nagne,
tja bo drevo rastlo. Celo
naše življenje zavisi od na-
še mladosti. Ako je bilo
enkrat mlado srce okuže-
no in zastrupljeno, težko,
težko, morda nikdar več
se ne bo pozdravilo! Po-
kvarjeno in okuženo bo
za vedno.

Ako velja to za moža, velja to še veliko
več za žensko. Dekle, enkrat sprideno in
pokvarjeno, ostalo bo tako; se bo težko še
kedaj moralno vzdignilo preje, dokler ne
bo začutilo grenke sadove svoje pokva-
rjenosti in bo vsak kes prepozen.

Da, pri ženski je še za to toliko osode-
polnejše, ker kakoršno je drevo tak sad.
Mlado pokvarjeno, zastrupljeno in okuže-
no žensko srce, bo poneslo to okuženje, ta
strup tudi v družino, v cel rod. Ljudski
vzgojitelj, zlasti katoliški duhovnik
ima v tem žalostno skušnjo, ki ga uči, da
zavisi moralno stanje družine, celega rodu
največ od matere. Kakoršna mati, kakor-
šna gospodinja, taka cela družina, tak cel
rod. Dobro drevo ne more roditi maloprid-
nega sadu, kakor slabo drevo ne dobrega.
Jabolka se nikdar ne bero s trnja, grozdje
ne z osata.

Zato pa zavisi prihodnjost našega nara-
da v veliki meri od tega, kakšno imamo
žensko mladino. Kakoršna so naša dekleta
sedaj, tako bomo pa imeli prihodnjost.

Toda kolike so nevarnosti, katere prete

ravno mlademu ženskemu srečanju povsodi, kolike pa zlasti tukaj v tujini!

Naša dekleta, ki prihajajo sem v Ameriko iz domovine, iščejo svojega zaslužka ali po tovarnah ali po službah. Kjerkoli pa so, povsodi preži na nje vse polno nevarnosti.

Vzemimo ubogo slovensko služkinjo.

Doma v starem kraju ni bila najbrže še nikjer. Ako je bila, pa je bila v naših mestih, kjer ni velikomestnega življenja. Zato prav nič ne pozna tukajšnjih razmer. Doma je poznala vse sosede in vsi so poznali njo. Zaupala je lahko vsakemu. Tu je drugače. Koliko ljudi se ji približa samo z namenom, da ji škodi, da jo zlorabi, da se okoristi zlasti z njeno neizkušenostjo in nevednostjo. Na službi ni večkrat gospodarju nič drugega, kakor stroj, katerega ima, da mu dela in da ga izrabi. Delaj in delaj, malo spi, malo jej, duše sploh nimaš, kaj bi skrbela za njo! Kakor doma živino, tako smatrajo mnoge gospodinje to ubogo služkinjo. Kolikim nevarnostim so po teh službah izpostavljena naša dekleta, to ve pogosto samo spovednik in ubogo dekle.

Naj bo pa slovensko dekle ali po službah ali po tovarnah, koliko sleparjev jo zalezuje, samo z namenom, da jo zapeljejo, store nesrečne in potem puste na cedilu v največji bedi in nesreči in sicer tako hladnokrvno, tako brezsrčno kot bi bila neumno živinče. Koliko žalostnih, prežalostnih zgledov so nam ponuja dan na dan, korak za korakom med nami samimi, povsodi, po vseh naselbinah, naprej in naprej! Koliko deklet prijoka k duhovniku v največji nesreči proseč pomoči. In tisti svet, ki je ubogo siroto nesrečno naredil, tisti jo najbolj obsoja in kaže najbolj za njo s prstom.

Koliko nevarnosti preti nizkušenemu slovenskemu dekletu od slabih pokvarjenih tovaršic, ki jo speljujejo po slabih potih, na nevarna plesišča, v nevarne tovaršije i. t. d.!

Ako si predstavimo še notranje skušnjave in boje, katere mora prestat slovensko dekle, kakor vsak drugi človek, k tej prištevajo še mladeniško neskušenost

in lahkomišeljnost, pa se bomo po pravici bali za naša slovenska dekleta.

Ko je bil pisec teh vrstic še doma v starem kraju, poznal je očeta, ki je dovolil dvema svojima hčerama, da sti odšle sem v Ameriko. Služile sti po raznih službah. V začetku sti pisale pogosto svojemu očetu. Po dobrem letu so pa prihajala pisma vedno bolj po redko, dokler niso slednjič popolnoma prenehala. Po dolgem poizvedovanju se je posrečilo očetu dobiti malo vesti o njih. Toda žalostna je bila ta vest. "Obe sti se zgubili", se je glasilo poročilo prijatelja.

Po nekako petih letih pa mu vendar ena piše in mu med obilnimi solzami, ki so kapale na pismo, toži nezmeno gorje svoje in svoje sestre. Jedna se je zgubila z nekim Italijanom. Poročila se je slednjič z njim. Po dveh letih peklenskega življenja, vednega prepira, pretepa in pomanjkanja, ga je neka noč vzela. Ostala je sama v največji bedi in revščini z dvema otročičema. Druga se je zmotila z nekim Angležem. Poldrugo leto groznega življenja je prebila z njim. Toda slednjič jo je tožil za razporoko. Sodnik je sicer obsodil, da ji mora dajati podporo. Toda mož je izginil in jo pustil z enim otročičem samo brez centa.

V srce se mi je smilil ta oče, ko mi je tožil svoje veliko dušno gorje. In te solze, ki so lile po tužnem očetovem licu, o, da ste jih videli! Razumeli bi jih, kakor sem jih razumel jaz ter bi videli, kako grenke so bile za ubogega očeta. In te krvave solze, katere so kapale iz srca v njegovi duši, kdo je čutil njih britko grenkobo bolj, kakor ubogi oče! Toda — zastonj! Dvoje življenj — njemu tako dragih, tako ljubih — je zgubljenih, nesrečnih — zgubljenih in nesrečnih za vedno! Zaman vse solze!

"Častiti gospod, je sklenil ihte, ko bi imel sto hčera še, pa bi samo ena njih še hotela oditi v Ameriko, raje bi vsaki na hišnem pragu odsekal glavo, kakor da bi le eno pustil še v svet!"

Pretirana je bila ta izjava, kajpada! Vendar ako mislimo na njegovo neizmerno bol, mu bomo radi odpustili to pretiravanje, ker je bomo razumeli.

To je en slučaj! Čitatelj ali ti ne veš za nobenega, morda še žalostnejega? Morda veš za več!

Da, to je stara povest, ki se pa ponavlja dan na dan. Pa kadar koli se ponovi, je vedno enako žalostna, ta povest o zapeljanem nesrečnim dekletu — povest o strtem mladem življenju.

Marijine dekliške družbe pa imajo namen dekletam dati varstva, pomoči in moralne opore, da tudi one ne bodo na sebi skusile grenkobe take strašne povesti o strtem življenju.

Ali niso toraj take družbe, Marijine družbe, velikega pomena za naša dekleta? Ali niso zlasti velike važnosti za naše amerikanske razmere?

(Dalje prih.)

—o—

New York. — Pri zadnji seji našega dekliškega društva se je sklenilo, da se bo društvo v toliko preustrojilo, da bo tudi podporno društvo, ki bo dajalo društvenicam, ki se bojo hotele zavarovati, bolniško podporo in smrtno podporo. Jaz to misel jako odobravam. Kolikrat se je že zgodilo, da je zbolelo ubogo dekle, naj je že služkinja ali tovarničanka. Plača je mala, treba kupiti obleko, treba poslati domov vsaki mesec kaj, tako da ne preostane nič. Kaj sedaj v bolezni? Treba takoj v bolnišnico. To bi še ne bilo tako hudo. Dobre sestre že poskrbe, da dobi vse, kar treba. Toda ko okreva, mora iti iz bolnišnice in narediti drugim bolj bolnim prostor. Toda kam naj gre? Denarja nima nič, svojega človeka nima nikogar. Služiti ali v tovarno tudi ne more, kam naj tedaj gre. Ko bi pa imela podporo, če tudi le malo, bi se kmalu dobilo stanovanje in dekle bi bilo preskrbljeno. Ali zgodilo se je že, da je dekle umrlo. Nobenega svojega človeka ni imela. Denarja tudi ne. Kdo se bo pobrigal za nje pogreb? Zato treba na vsaki način, da nam naše društvo tudi za ta slučaj poskrbi. Zato jako odobravam ta nasvet duhovnega vodje. Mislim, da bi bilo najbolje, ako bi se naredila dva oddelka, podporni oddelek in cerkveni oddelek. Katera hoče imeti bolniško podporo, stopi

v podporni oddelek, katera hoče pa biti samo v društvu kot Marijina društvenica, in dobiti samo smrtno podporo, naj pa ostane v cerkvenem oddelku. Smrtna podpora naj bi bila toliko dolarjev, kolikor je društvenic, vendar pa ne manj kakor sto dolarjev. Vsaka društvenica naj bi plačala pri smrti vsake društvenice en dolar prispevkov. Ako bi bilo pa kedaj v društvu manj kakor 100 članic, tedaj naj društvo doplača toliko, da bo sto. Teden-ska bolniška podpora naj bi bila \$5.00.

Društvenica.

—o—

Kat. Slov. dekliško društvo v New Yorku bode imelo svoje skupno sv. obhajilo za mesec maj v nedeljo dne drugega maja. Društveni shod pa bode v nedeljo dne 9. maja popoldne ob pol petih v Brooklynu. Ker se bo na shodu končno določilo, ali bo naše društvo postalo podporno ali ne, in se bo predložil kratek nasutek pravil, po katerih bi društvo bilo tudi podporno, se vse društvenice vabijo, da se shoda gotovo vse udeleže. —

Vse društvenice bodo povabljene na shod pismeno. Katera bi ne mogla priti k shodu, je dolžna na dopisnici to sporočiti duhovnemu vodji.

—o—

Vse slovenske dekliške Marijine družbe in vsa slov. dekliška društva uljudno vabimo, da blagovole pridno dopisovati v "Ave Maria" o svojem društvenem gibanju.

Pri vsaki družbi naj se določi stalno dopisovateljico, ki naj sproti sporoča vse važne dogodke, vse pobožnosti in vse prireditve.

Dekleta na plan!

—o—

Krasne sprejemnice (Diplome) za Marijino družbo s slovenskim napisom je založila naša tiskarna "Ave Maria Press". Imajo jih še nekaj sto v zalogi, tako da vsaki Marijini družbi z njimi lahko takoj postrežejo. Ime župnije in naselbine se natisne s zlatimi črkami na Sprejemnico za prav malenkostno svoto.

Pišite po vzorec!